

Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi

Dergi Web sayfası: <http://dergipark.gov.tr/adea>

ISSN 2651 – 5067

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ‘ÇAM DEVİRMEK’ DEYİMİNİN ORTAYA ÇIKIŞ HİKÂYESİNİN B1 SEVİYEYE UYARLANMASI VE ETKİNLİK TEMELLİ METİN OLARAK SUNUMU¹

ADAPTING THE ORIGIN STORY OF THE IDIOM ‘ÇAM DEVİRMEK’ TO THE B1 LEVEL IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE AND ORESENTING IT AS AN ACTIVITY- BASED TEXT

Selcen ÇİFCİ*

*Doç. Dr. Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, selcen.cifci@usak.edu.tr,
ORCID: 0000-0001- 2345-6789

Esra BAY**

**YL Öğr. Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ciceksenfonisi99@gmail.com,
ORCID: 0009-0003-2159-096X

Referans: Çifci, S., Bay, E. (2026). Yabancılara Türkçe Öğretiminde ‘Çam Devirmek’ Deyiminin Ortaya Çıkış Hikâyesinin B1 Seviyeye Uyarlanması ve Etkinlik Temelli Metin Olarak Sunumu. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 42-59.

Gönderilme Tarihi: 04.01.2026

Kabul Tarihi :12.02.2026

Özet: Bu çalışma, yabancılara Türkçe öğretiminde, İskender Pala’nın ‘İki Dirhem Bir Çekirdek’ adlı eserinde bulunan ‘Çam Devirmek’ deyiminin ortaya çıkış hikayesini B1 seviyesine uyarlamayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma desenlerinden betimsel tarama modelinde tasarlanan bu çalışmada, doküman analizi kullanılmıştır. Deyimin

¹ Bu çalışma Doç. Dr. Selcen Çifci danışmanlığında, Esra Bay tarafından hazırlanan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde ‘İki Dirhem Bir Çekirdek’ Kitabından Seçilen Deyimlerin Ortaya Çıkış Hikâyelerinin B1 Seviyeye Uyarlanması ve Etkinlik Temelli Metin Olarak Sunumu” başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

seçiminde, günlük dildeki kullanım sıklığı ve B1 seviyesine uyarlanabilirliği etkili olmuştur. Uyarlama yapılırken, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni B1 seviye uyarlama kriterleri belirleyici olmuştur. Uyarlama sürecinde, metinleri hedef seviyeye (B1) uygun hale getirmek için sistematik bir yaklaşım olan Metin Değiştirim taksonomisinin (birleştirme, çıkarma, ekleme, yerine koyma, yer değiştirme) beş işleminden yararlanılmış; açıklama, sadeleştirme (sözcüksel sadeleştirme, koruma), kolaylaştırma ölçütleri uygulanmıştır. Bulgulara göre en sık uygulanan ölçüt %47,37 oranıyla sadeleştirme olmuştur. Açıklama %44,74, kolaylaştırma ise %7,89 oranına sahiptir. Uyarlama ölçütleri ikili veya üçlü kombinasyon şeklinde de uygulanmıştır. Özgün metin ve Uyarlanmış metnin sözcük sayıları Excel programında analiz edilmiş, özgün metin 225, uyarlanmış metin 227 sözcükten oluşmaktadır. Uyarlanmış metinde en sık tekrar eden ‘çam, köşk, yaz, bahçe’ sözcükleri olmuştur. Stephen Krashen’in Girdi Hipotezi (i+1) doğrultusunda öğrencilere seviyelerinin bir basamak üstünde, nitelikli bir dilsel girdi hedeflenmiştir. Uyarlanan hikâye için, Bloom Taksonomisinin bilişsel basamakları temel alınarak etkinlik soruları hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, uyarlama, okuma, deyim, Çam Devirmek, etkinlik temelli eğitim

Abstract: This study aims to adapt the origin story of the idiom “Çam Devirmek” found in Iskender Pala’s work İki Dirhem Bir Çekirdek to the B1 level within the context of teaching Turkish as a foreign language. Designed according to the descriptive survey model, one of the qualitative research designs, the study employs document analysis as its primary data collection method. In selecting the idiom, its frequency of use in everyday language and its adaptability to the B1 proficiency level were taken into consideration. The adaptation process was guided by the B1-level adaptation criteria of the Common European Framework of Reference for Languages. During the adaptation process, the five operations of the Text Modification Taxonomy—combination, deletion, addition, substitution, and reordering—were systematically applied to align the texts with the target level (B1). In addition, explicitation, simplification (lexical simplification and preservation), and facilitation criteria were implemented. According to the findings, simplification was the most frequently applied criterion, accounting for 47.37%, followed by explicitation at 44.74% and facilitation at 7.89%. The adaptation criteria were also applied in dual or triple combinations. The word counts of the original and adapted texts were analyzed using Microsoft Excel; the original text consists of 225 words, while the adapted text contains 227 words. The most frequently recurring words in the adapted text are çam (pine), köşk (mansion), yaz (summer), and bahçe (garden). In line with Stephen Krashen’s Input Hypothesis (i+1), the study aims to provide learners with high-quality linguistic input that is one level above their current proficiency. For the adapted story, activity-based questions were developed based on the cognitive levels of Bloom’s Taxonomy.

Keywords: Teaching Turkish as a Foreign Language, Adaptation, Idiom, Çam Devirmek, Activity-Based Instruction

1. Giriş

Dil, sadece iletişimsel bir araç değil aynı zamanda toplumsal ilişkileri ve kültürel değerleri şekillendiren bir olgudur. Sapir (1921), dil ile kültürün birbirinden bağımsız olmadığını; her ikisinin de toplumun yaşam biçimleri ve inançlarıyla iç içe geçtiğini belirtir. Kültürel öğelerin öne çıkarılması, bir dilin tam anlamıyla kavranabilmesi açısından önemlidir. Bu nedenle, yabancı dil öğretiminde sözcük ve dilsel yapıların yanında, kültürel boyut aktarımı da büyük önem taşır.

Kültürel aktarım yabancı dil öğretiminde büyük ölçüde metinler aracılığıyla gerçekleşir. Metinler, dilin yapısal kurallarını ve doğal işleyişini görünür kılarken bir sözcük ya da yapının anlamını bağlam içinde aktarır. Bu durum, dilin anlamlandırılarak öğrenilmesine katkı sağlar. Bu çerçevede, metin temelli dil öğretimi, dilin anlamsal ve bağlamsal boyutlarını bütüncül bir biçimde sunar. Bu süreçte, hedef kültürün özümsemesinde okuma temel bir araç haline gelir. Yabancı dil öğretiminde otantik metinlerdeki dilsel yoğunluk, B1 seviye dil öğrencileri için anlamsal zorluklara neden olabilir. Bundan dolayı, metinlerin öğrenci seviyesine göre uyarlanması gerekir.

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metnine (D-AOBM) (Avrupa konseyi, 2009) göre B1 seviye, öğrencinin dili bağımsız olarak kullanmaya başladığı aşamayı temsil eder. Stephen Krashen'in (1982) Girdi Hipotezine göre dil edinimi, öğrencinin mevcut dil yeterliliğinin bir basamak ötesinde (i+1) sunulan anlaşılır girdi aracılığıyla gerçekleşir. Bu kurama göre öğrencinin seviyesinin altında kalan girdiler öğrenmeyi desteklemezken; düzeyin çok üzerindeki girdiler ise öğrenmeyi zor hale getirerek öğrenme sürecini olumsuz etkiler. Bu yaklaşım, metin uyarlamasının dil öğretimindeki gerekliliğini ortaya koyar. Metin uyarlamaları B1 seviye için büyük bir önem taşır. Öğrenciye soyut ve mecaz unsurların öğretimi, öğrenci seviyesine uygun olarak geliştirilen uyarlanmış metinlerin kullanımıyla sağlanır.

Dil öğretiminde metin seçimi, öğrencilerde geliştirilmesi hedeflenen beceriler ile gerçekleştirilir. Öğrenme sürecinde öğrenci merkeze alınmakta, beceriler basitten karmaşığa doğru ve uygulamalı olarak sunulmaktadır. Öğrenci, deneme, uygulama ve araştırma yoluyla aktif rol üstlenerek temel becerileri geliştirir ve bunları sınıf ortamında uygulamaya aktarır. Değerlendirme sürecinde ise, temel becerilerin gelişmesi ön planda tutularak, pekiştirilmesi amaçlanır. Bu bağlamda, deyimlerin ortaya çıkış hikâyeleri gibi kültürel içerikli metinler, etkinlik temelli yaklaşımla uyarlandığında hem okuma becerisini hem de kültürel aktarımı destekleyen öğretim materyallerini ortaya çıkarır (Güneş, 2013).

Bu bağlamda söz varlığının önemli unsurlarından olan deyimler, dilin kültürel aktarımında işlevsel bir araçtır. Deyimlerin ortaya çıkış hikayelerinin kullanımı hem kültür aktarımını hem de okuma- anlama becerisini destekler. Alan yazında, deyim hikayelerinin B1 seviyeye uyarlanması ve etkinlik temelli materyal konusunda sınırlı çalışma bulunmaktadır.

Bu çalışma, “Çam Devirmek” deyiminin ortaya çıkış hikayesini B1 seviyesine uyarlayarak etkinlik temelli bir okuma materyali geliştirmeyi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde B1 seviye için “Çam Devirmek” deyiminin ortaya çıkış hikayesini uyarlayarak etkinlik temelli metin olarak sunmayı amaçlamaktadır. Deyimler, bir dilin kültürel izlerini taşıyan anlamsal ifadelerdir. Bu yüzden yabancı dil öğretiminde önemli bir yer tutar. Öte yandan, deyimler oldukça soyut ve mecazi anlamlardan oluşur, bu durum B1 seviye öğrenciler için dilsel açıdan zorluklar getirebilir. Bu çalışmada, deyim köken anlatılarının nasıl uyarlanabileceği ve ne tür etkinliklerle desteklenebileceğine dair somut bir örnek üzerinden ortaya konulacaktır. Çalışmanın, yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel aktarım ve okuma becerisinin gelişmesine yönelik materyal hazırlama süreçlerinde katkı sağlaması beklenmektedir.

3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analiz yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi geleneksel ve dijital materyallerin incelenmesinde kullanılan bir değerlendirme işlemidir (Bowen, 2009). Çalışmanın veri kaynağını İskender Pala'nın Türkçedeki 99 deyimini ortaya çıkış hikayesini anlattığı “İki Dirhem Bir Çekirdek” kitabında yer alan “Çam Devirmek” deyimini oluşturmaktadır. Belirlenen deyim, B1 seviyeye uyarlanabilirliği konusunda uzman görüşüne başvurulmuştur. Uyarlama sürecinde, D-AOBM B1 seviye uyarlama kriterleri doğrultusunda, açıklama, sadeleştirme ve kolaylaştırma ölçütleri kullanılmıştır. Bu ölçütlerin uygulanmasında, Faigley ve Witte tarafından geliştirilen metin değiştirim taksonomisinden (birleştirme, bölme, çıkarma, ekleme, yerine koyma, yer değiştirme) yararlanılmıştır. Açıklama ölçütü kapsamında birleştirme ve ekleme işlemleri; sadeleştirme ölçütü kapsamında ise, sözcüksel sadeleştirme, koruma, bölme, çıkarma, yerine koyma ve yer değiştirme işlemleri yapılmıştır. Uyarlama sürecinde özgün metinde yapılan değişikliklerin açıklama ve sadeleştirme ölçütlerine tam olarak yanıt vermemesi nedeniyle metin değiştirim taksonomisine başvurulmuştur. Uyarlanmış metinler için Yenilenmiş Bloom taksonomisine göre metin altı etkinlik soruları hazırlanmıştır. Çalışmanın geçerliğini sağlamak amacıyla hazırlanan metin altı etkinlik soruları uzman görüşüne sunulmuştur. Bu süreçte öncelikle danışman öğretim üyesinin incelemesi ve onayı alınmıştır. Ardından Türkçe eğitimi alanında iki uzman (2 profesör, 1 doçent) ve yabancılara Türkçe öğretimi alanında TÖMER'de görev yapan iki okutman (biri doktora öğrencisi, biri yüksek lisans öğrencisi) olmak üzere toplam beş uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşlerinin alınmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen 10 maddelik üçlü Likert tipi değerlendirme formu kullanılmıştır. Form, iki ana boyutta değerlendirme içermektedir: (1) Metin uyarlama sürecine ilişkin dört madde (özgün metinden çıkarılan bölümlerin uygunluğu, açıklama ve sadeleştirme ölçütlerinin B1 düzeyine uygunluğu, arkaik kelimelerin güncel karşılıklarıyla değiştirilmesi); (2) Etkinlik sorularına ilişkin altı madde (Bloom Taksonomisi'nin altı düzeyine göre hazırlanan anlama, çoktan seçmeli, açık uçlu, analiz, değerlendirme ve yaratıcı etkinlik sorularının

uygunluğu). Her madde için uzmanlardan "Uygun", "Uygun Değil" veya "Kısmen Uygun" şeklinde değerlendirme yapmaları ve varsa önerilerini yazılı olarak bildirmeleri istenmiştir. Tüm maddeler uzmanların görüşleri doğrultusunda düzenlenmiştir.

4. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın ilk aşamasında, "İki Dirhem Bir Çekirdek" adlı kitapta yer alan deyimlerin ortaya çıkış hikayelerinin B1 seviyeye uygun olup olmadığı ve güncel olması göz önünde bulundurulmuştur. "Çam Devirmek" deyimini uzman görüşü alınarak seçilmiştir. Uyarlama sürecine, çalışmanın daha kolay yürütülebilmesi amacıyla "İki Dirhem Bir Çekirdek" kitabına bilgisayar ortamında erişilerek başlanmıştır. Metnin basitleştirilmesi için uyarlama ölçütleri ve sezgisel yaklaşım yoluyla uyarlama yapılmıştır. Uyarlama süreci tamamlandıktan sonra, özgün ve uyarlanmış metin Excel programında karşılıklı iki sütun halinde yazılarak toplam sözcük sayısı, benzersiz sözcük sayısı, korunan ve çıkarılan sözcüklerin sayısına erişilmiştir. Aynı zamanda uyarlama sürecinde kullanılan sözcüklerin ve ölçütlerin kullanım sıklıkları tablo olarak verilmiştir.

5. Verilerin Analizi

Diller İçin Ortak Avrupa Ortak Başvuru Metni, yabancılara Türkçe öğretimi alan yazını incelenerek B1 seviye için uygun uyarlama ölçütleri belirlenmiştir (açıklama, sadeleştirme, kolaylaştırma). Belirlenen ölçütlere göre, özgün metindeki uzun ve karmaşık cümleler kısaltılmış anlaşılması zor ifadeler basitleştirilerek yeniden düzenleme yoluna gidilmiştir. Uyarlama sürecinde sözcük seçiminde "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi" (Aydın, 2015) çalışmasından yararlanılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yaygın olarak kullanılan, ders kitaplarındaki sözcüklerin seviyelere göre dağılımını kapsamlı bir şekilde inceleyen bu çalışmaya, B1 seviye için uygun sözcüklerin belirlenmesinde başvurulmuştur. Uyarlama süreci tamamlandıktan sonra Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre metin altı etkinlik soruları hazırlanmıştır.

Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Uyarlanan metindeki her bir cümle, özgün metindeki karşılığıyla birlikte sunulmuş; kullanılan uyarlama ölçütleri ve açıklamalar tablo hâlinde gösterilmiştir. Ayrıca, uyarlanan metinde kullanılan ölçütlerin ve sözcüklerin kullanım sıklıkları ile yüzdeleri de tablolar aracılığıyla verilmiştir.

6. Bulgular

Bu çalışmada, İskender Pala'nın İki Dirhem Bir Çekirdek adlı eserinde yer alan 'Çam Devirmek' deyiminin ortaya çıkış hikayesi, Diller İçin Ortak Avrupa Başvuru Metni, B1 seviyesine uygun olarak uyarlanmıştır. Bu deyim seçilmesinde, günlük dildeki kullanım sıklığı ve orta seviye dil öğrencileri için uyarlanabilir nitelikte olması belirleyici olmuştur. Uyarlama sürecinde metindeki tüm sözcük ve cümle yapıları gözden geçirilmiş; özgün ve uyarlanmış metinler 'uyarlanmış cümle, özgün cümle, uyarlama ölçütü ve açıklama' başlıkları altında karşılaştırmalı bir tablo halinde sunulmuştur. Uyarlanmış metin ve özgün metindeki cümleler numaralandırılmış ve cümle başlarına eklenmiştir. Tabloda, uyarlama sürecinde gerçekleştirilen yapısal

düzenlemeler nedeniyle, özgün metindeki cümle ve paragraf diziliminde konum değişiklikleri meydana gelmiştir. Ancak, metinlerin bütünsel olarak görülebilmesi için hem özgün hem de uyarlanmış metne, çalışmanın sonunda yer verilmiştir. Uyarlama sürecinde, özgün metindeki açıklayıcı-öyküleyici anlatım yerine, betimsel öğelerle desteklenmiş öyküleyici anlatım benimsenmiştir. Uyarlama sürecinde; birden fazla cümlelerin birleştirilmesiyle birleştirme, cümleye sözcük düzeyinde veya cümle düzeyinde yapılan eklemeler yoluyla ekleme işlemi yapılmıştır. Açıklama, bir başkasının fikrini aynı anlamsal ifadeyi oluşturacak biçimde yeniden yazmaktır (Özmen, 2021). Uyarlama sürecinde yapılan birleştirme ve ekleme işlemleri cümle düzeyinde bakıldığında açıklamayı karşılamıyor ancak metne bütün olarak bakıldığında anlatılmak istenen karşılanmaktadır. Bu nedenle birleştirme ve ekleme işlemleri açıklama ölçütü altında ele alınmıştır. Bununla birlikte, uyarlama sürecinde; özgün metinde yer alan ve hedef kitleye (B1) uygun olmadığı gerekçesiyle cümle düzeyinde çıkarma (deletion) işlemi yapılmıştır. Bu işlem sonucunda, ileti daha yalın hale getirilmiştir. Uzun ve karmaşık cümlelerin bölünmesiyle oluşan bölme işlemi, sadeleştirme ölçütü kapsamında yapılan cümlelerin belirli bir dil yapısı ilkesine bağlı olarak yapılan bölme işleminden farklıdır, bu nedenle Faigley ve Witte'nin Metin Değiştirim Taksonomisinden yararlanılmıştır. Bu süreçte yapılan bölme işlemi herhangi bir kurala bağlı kalmaksızın cümlelerin herhangi bir yerinden ayrılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Sadeleştirme ölçütü kapsamında yapılan işlemler çerçevesinde sözcük düzeyindeki değişiklikler için sözcüksel sadeleştirme ve yerine koyma işlemleri yapılmıştır. Yerine koyma işlemi, bir sözcüğün eş anlamı veya aynı anlama karşılık gelen sözcüklerle sınırlı kalmayıp hedeflenen uyarlama doğrultusunda sözcük ve yapı düzeyinde değişikliğin gerçekleştirilmesidir. Bu değişimler bağlama dayalı olarak yapılmıştır. Bunun yanı sıra, uyarlama sürecinde cümle içinde öğelerin yer değiştirilmesiyle yer değiştirme (permutation) işlemi yapılmıştır. Bu çerçevede, bölme, çıkarma, yerine koyma, yer değiştirme, sözcüksel sadeleştirme işlemleri uyarlanmış metni basitleştirmek için sadeleştirme ölçütü altında ele alınmıştır. Aynı zamanda sadeleştirme ölçütü kapsamında metindeki ifadelerin değiştirilmeden aynı şekilde korunmasıyla koruma işlemi yapılmıştır. Özgün metindeki uyarlama işlemlerine uygun olmayan bazı sözcük ve ifadeler metin içinde açıklamalar yapılarak verilmiş bu nedenle kolaylaştırma ölçütü uygulanmıştır. Böylelikle uyarlanmış bu metnin, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 seviyesindeki öğrenciler için bir öğretim materyali işlevi görmesi hedeflenmektedir.

Tablo 1. “Çam Devirmek” Hikayesinin B1 Seviyesine Uyarlanması Sürecinde Kullanılan Ölçütler

Uyarlanmış cümle	Özgün cümle	Uyarlama ölçütü	Açıklama
-	(1) Çam devirmek ile pot kırmak hemen hemen aynı anlama gelecek iki deyimimizdir. Kaş	Sadeleştirme	Özgün hikâyedeki bu cümlede 'Pot kırmak ve kaş yaparken göz çıkarmak' birden fazla deyim öğretimi hedef

	yaparken göz çıkarmak da bunlara yakın bir anlamdadır.		düzyey (B1) için bilişsel yükü artırdığından bu cümle çıkarılmıştır.
-	(2) Acemi terziler elbise dikerken kumaşta meydana gelen uygunsuz büzülme veya kıvrımlara pot denir. Kesim veya dikim hatası sayılan potun giderilmesi, gizlenmesi oldukça zordur. Ütülemek veya gereksiz pensler ile potu kaybetmeye çalışmak, orada kumaşın kırılmasına (pot kırmak) yol açar ve daha fazla dikkati çeker.	Sadeleştirme	Özgün hikâyedeki bu paragraf, gereksiz bilgi içerdiği için uyarlanmış cümleden çıkarılmıştır.
(1) Bir zamanlar, İstanbul Erenköy'de renk renk çiçeklerin, çeşit çeşit ağaçların olduğu geniş bahçeli yazlık bir köşk varmış.	(5,6) Şimdi İstanbul'un merkezî yerleri sayılan pek çok mekânda eskiden eşraf ve kibar takımının sayfiye köşkleri bulunur, her köşk birkaç dönümlük arazi içerisinde bağlar, bahçeleriyle tanınmıştır. Zariflerden birinin, Erenköy taraflarında böyle geniş bir köşkü varmış.	Sadeleştirme	Bu cümlede <i>birleştirme</i> , <i>çıkarma</i> , <i>yerine koyma</i> , <i>sözcüksel sadeleştirme</i> , <i>koruma</i> işlemleri yapılmıştır. Bu cümlede özgün hikâyedeki 5. ve 6. cümleler birleştirilerek uyarlanmıştır. Özgün cümledeki ' <i>Şimdi...merkezî yerleri sayılan pek çok mekânda...eşraf ve kibar takımının...bulunur, her köşk birkaç dönümlük arazi içerisinde bağlar...tanınmıştır. Zariflerden birinin, ...taraflarında böyle...</i> ' ifadeleri çıkarılmıştır. ' <i>Eskiden</i> ' yerine kullanımı daha yaygın bir ifade olan ' <i>bir zamanlar</i> ' ' <i>İstanbul'un merkezî yerleri</i> ' yerine ' <i>Erenköy</i> ' bilgisinden ' <i>İstanbul Erenköy'de</i> ' ' <i>bağlar, bahçeleriyle</i> ' ifadesi yerine anlatımı somutlaştırmak için ' <i>renk renk çiçeklerin, çeşit çeşit ağaçların</i> ' ifadeleri getirilmiş ' <i>sayfiye köşkü</i> ' ' <i>yazlık köşk</i> ' şeklinde sözcüksel değişim yapılarak ' <i>bahçe</i> ' kelimesinin burada kullanılmasıyla ' <i>geniş bahçeli yazlık bir köşk varmış</i> ' olarak uyarlanmış ' <i>geniş...bir...varmış</i> ' ifadeleri korunmuştur.
(2) Bu köşk, varlıklı ve nazik bir beyefendi	(5) Şimdi İstanbul'un merkezî yerleri sayılan pek çok mekânda eskiden eşraf ve kibar	Açıklama Sadeleştirme	Bu cümlede <i>birleştirme</i> , <i>çıkarma</i> , <i>yerine koyma</i> , <i>ekleme</i> işlemleri yapılmıştır. Burada uyarlanmış hikâyenin 1. cümlesinde uyarlanan

olan Tevfik Bey'e aitmiş.	takımının sayfiye köşkleri bulunur, her köşk birkaç dönümlük arazi içerisinde bağlar, bahçeleriyle tanınmıştır. (6) Zariflerden birinin, Erenköy taraflarında böyle geniş bir köşkü varmış.		özgün hikâyedeki 5. ve 6. cümleleri, aynı şekilde birleştirilmiş ve yeni bir anlam oluşturularak tekrar uyarlanmıştır. 'Şimdi İstanbul'un merkezî yerleri sayılan pek çok mekânda eskiden...sayfiye köşkleri bulunur, her köşk birkaç dönümlük arazi içerisinde bağlar, bahçeleriyle tanınmıştır...Erenköy taraflarında böyle geniş bir köşkü varmış.' ifadeleri çıkarılmıştır. Bir önceki uyarlanmış cümledeki köşk bilgisine istinaden 'bu köşk' ifadesi eklenmiş 'eşraf ve kibar takımının' yerine 'varlıkları ve nazik bir beyefendi olan' ifadesi getirilmiş 'zariflerden birinin' yerine araştırmacı tarafından karaktere isim olarak 'Tevfik Bey' ifadesi eklenmiştir. Özgün hikâyenin giriş bölümündeki ayrıntılı detaylar içerdiğinden uyarlanmış hikâyenin giriş cümleleri okuyucuya temel bilgilerin verilmesi hedeflenmiştir.
(3) O dönemde herkes, Tevfik Bey'in köşkündeki çam ağaçlarının güzelliğini konuşmuş.	(7) Bahçesindeki her çeşit ağaç yanında, özellikle çam fidanlarıyla dikkati çeker ve parmakla gösterilmiştir.	Açıklama Sadeleştirme	Bu cümlede <i>çıkarma, ekleme, yerine koyma</i> işlemleri yapılmıştır. Özgün cümledeki '...her çeşit ağaç yanında...' ifadesi çıkarılmış 'O dönemdeki herkes...' ifadesi eklenmiş 'Bahçesindeki' ifadesi yerine 'Tevfik Bey'in köşkündeki...' ifadesi 'özellikle çam fidanlarıyla dikkati çeker ve parmakla gösterilmiştir.' yerine 'çam ağaçlarının güzelliğini konuşmuş' ifadesi getirilmiştir.
(4) Bir gün Tevfik Bey, ulu çamların gölgesinde kahvesini içerken, yardımcısına,	(11) Efendi, giderken köşkü bekleyecek uşağa şöyle tembihte bulunmuş:	Açıklama	Bu cümlede <i>ekleme</i> işlemi yapılmıştır. Uyarlanmış hikâyede oluşturulan olay örgüsü ile özgün hikâyedeki olay örgüsü birbirine uymadığından buradaki uyarlamada özgün cümleden esinlenilmiştir. Bu cümlede, uyarlanmış hikâyede okuyucunun zihninde olayın canlandırılmasını sağlamak için betimleyici öğeler (...ulu çamlar gölgesinde kahvesini içerken...) tercih edilmiş aynı zamanda bir sonraki uyarlama cümlesinde hazırlık olsun diye (yardımcısına) eklenmiştir. Buradaki özgün cümle, uyarlanmış hikâyenin 11. cümlesinde uyarlanmıştır.

<p>(5) -Sadık Efendi, gelecek yaz mevsiminde şu hanımelinin yanına ahşaptan bir ev yaptırmak istiyorum, demiş.</p>	<p>(12) — Önümüzdeki mevsim hizmetliler için buraya bir ilâve bina yapacağız.</p>	<p>Açıklama Sadeleştirme</p>	<p>Bu cümlede <i>ekleme</i>, <i>yerine koyma</i>, <i>çıkarma</i> işlemleri yapılmıştır. Özgün hikâyede net olarak ifade edilen cümle uyarlanmış cümlede hedef düzey (B1) için basitleştirilmiş ama aynı zamanda özgün hikâyede olmayan yeni kelimeler eklenerek cümle detaylandırılmıştır. Bu bağlamda; özgün hikâyede <i>uşak</i> olarak geçen karakter araştırmacı tarafından '<i>Sadık Efendi</i>' ismi verilmiş ve uyarlanmış hikâyeye eklenmiş '<i>Önümüzdeki mevsim</i>' yerine '<i>Gelecek yaz mevsiminde</i>' getirilmiş okuyucunun zihninde canlandırma yapabilmesi için '<i>şu hanımelinin yanına</i>' ifadesi eklenmiş '<i>hizmetliler için</i>' ifadesi çıkarılmış '<i>buraya bir ilave bina yapacağız</i>' yerine '<i>ahşaptan bir ev yaptırmak istiyorum, demiş</i>' eklenmiştir. Özgün hikâyenin 9. cümlesinde <i>O vakitlerin binaları ahşaptan yapılır</i> ifadesi dayanak alınarak bu cümle oluşturulmuştur.</p>
<p>(6) -Tabii efendim, nasıl isterseniz, demiş Sadık Efendi.</p> <p>“Efendim: Saygı ifadesi için kullanılan söz.</p> <p>Efendi: Yardımcılara seslenmek için kullanılan söz.”</p>	<p>(14) Saf uşak, denileni yapmakta gecikmemiş.</p>	<p>Sadeleştirme Kolaylaştırma</p>	<p>Bu cümlede <i>yerine koyma</i> işlemi yapılmıştır. Özgün cümledeki soyut anlatım, uyarlanmış cümlede somutlaştırmak için yeniden düzenlenmiş ancak özgün cümle ile uyarlanmış cümle anlamsal olarak farklılık göstermektedir, bunun sebebi uyarlanmış hikâyenin olay örgüsünün özgün hikâyeden farklı işlemesidir. Özgün hikâyedeki 14. cümle uyarlanmış hikâye 15. cümlede uyarlanmıştır. Bu bağlamda, '<i>Saf uşak</i>' yerine '<i>Sadık Efendi</i>' '<i>...denileni yapmakta gecikmemiş</i>' yerine '<i>Tabii efendim, nasıl isterseniz...demiş</i>' ifadesi getirilmiştir. Bu cümlede '<i>efendi</i> ve '<i>efendim</i>' kelimelerinin farkı metin içinde kutu eklenerek verilerek <i>kolaylaştırma</i> ölçütü uygulanmıştır.</p>
<p>(7) Tefik Bey ve ailesi, yazın köşkte, kışın Beyazıt'taki konaklarında yaşıyormuş.</p>	<p>(10) Sayfiye mevsimi bitince köşk halkı Beyazıt'taki konaklarına taşınmışlar.</p>	<p>Açıklama Sadeleştirme</p>	<p>Bu cümlede <i>ekleme</i>, <i>sözcüksel sadeleştirme</i>, <i>çıkarma</i>, <i>yerine koyma</i> işlemleri yapılmıştır. Özgün cümledeki anlamdan çıkarım yapılarak düzenlemeler yapılmış uyarlanmış hikâyenin bu cümlesi <i>duraklamadır</i>. Okuyucuya bilgilendirme vermek amacı taşır. Bu bağlamda, '<i>Sayfiye</i></p>

			<i>mevsimi...</i> ‘yazın’ kelimesi ile değiştirilmesiyle sözcüksel sadeleştirme yapılmış ‘köşkte’ kelimesi eklenmiş ‘ <i>bitince...</i> ’ ifadesi çıkarılmış ‘ <i>kışın</i> ’ kelimesi eklenmiş ‘ <i>köşk halkı</i> ’ yerine ‘ <i>Tevfik Bey ve ailesi</i> ’ ifadesi ‘ <i>Beyazıt’taki konaklarına taşınmışlar</i> ’ ‘ <i>Beyazıt’taki konaklarında yaşıyormuş</i> ’ ifadesi getirilmiş
(8) Köşke sahip çıkması için yardımcı kışın köşkte kalyormuş.	(11) Efendi, giderken köşkü bekleyecek uşağa şöyle tembihle bulunmuş:	Açıklama	Bu cümlede <i>ekleme</i> işlemi yapılmıştır. Buradaki özgün cümle uyarlanmamıştır. ‘ <i>Köşkü bekleyecek uşağa...</i> ’ bilgisinden uyarlanmış hikâyede yeni bir cümle eklenmiştir. Bu cümle bir önceki uyarlanmış cümledeki duraklamanın devamı, bilgilendirme amacı taşır. Buradaki özgün cümle, uyarlanmış hikâyenin 11. cümlesinde uyarlanmıştır.
(9) Yaz mevsimi bitmiş, kış mevsimi başlamış, Tevfik Bey ve ailesi Beyazıt’taki konaklarına taşınmışlar.	(10) Sayfiye mevsimi bitince köşk halkı Beyazıt’taki konaklarına taşınmışlar.	Açıklama Sadeleştirme	Bu cümlede <i>sözcüksel sadeleştirme</i> , <i>ekleme</i> , <i>koruma</i> işlemleri yapılmıştır. Buradaki özgün cümle, uyarlanmış hikâyenin 7. cümlesinde bilgilendirme yapmak için anlam değişikliğine uğrayarak uyarlanmıştır. Ancak burada özgün cümledeki anlam korunarak uyarlama yapılmıştır. Bu bağlamda, ‘ <i>Sayfiye mevsimi bitince...</i> ’ ‘ <i>Yaz mevsimi bitmiş...</i> ’ şeklinde sözcüksel sadeleştirme yapılmış ‘ <i>kış mevsimi başlamış</i> ’ ifadesi eklenmiş ‘ <i>köşk halkı</i> ’ yerine ‘ <i>Tevfik Bey ve ailesi</i> ’ ifadesi konmuş ‘ <i>Beyazıt’taki konaklarına taşınmışlar</i> ’ ifadesi aynı korunmuştur.
(10) O dönemde, evler ahşaptan yapılmış ve çam, gürgen, meşe, ceviz gibi her çeşit ağacın odunu kullanılmış.	(9) O vakitlerin binaları ahşaptan yapılır ve çam, gürgen, meşe, ceviz, vs. ağacın hemen her çeşidi kullanılmış.	Açıklama Sadeleştirme	Bu cümlede <i>sözcüksel sadeleştirme</i> , <i>koruma</i> , <i>çıkarma</i> , <i>ekleme</i> işlemleri yapılmıştır. Özgün cümledeki ‘ <i>O vakitlerin binaları...</i> ’ ‘ <i>O dönemde, evler</i> ’ şeklinde değiştirilerek sözcüksel sadeleştirme yapılmış ‘ <i>...ahşaptan yapılır ve çam, gürgen, meşe, ceviz...</i> ’ ifadesi ‘ <i>...ahşaptan yapılmış ve çam, gürgen, meşe, ceviz...</i> ’ aynı korunmuş ‘ <i>vs.</i> ’ yerine ‘ <i>gibi</i> ’ konmuş ‘ <i>hemen</i> ’ kelimesi çıkarılmış ‘ <i>ağacın odunu</i> ’ ifadesi eklenmiş ‘ <i>...kullanılmış</i> ’ aynı korunmuştur.
(11) Tevfik Bey, giderken	(11) Efendi, giderken köşkü bekleyecek uşağa	Açıklama	Bu cümlede <i>yerine koyma</i> , <i>koruma</i> , <i>sözcüksel sadeleştirme</i> , <i>ekleme</i>

yardımcısı Sadık Efendiye şöyle tembih etmiş:	şöyle tembihte bulunmuş:	Sadeleştirme	işlemleri yapmıştır. Özgün cümledeki 'Efendi' yerine 'Tevfik Bey' getirilmiş 'giderken' aynı korunmuş, uyarlanmış hikâye 11. cümlesinde yardımcı <i>kışın köşkte kalıyormuş</i> bilgisi verildiği için 'köşkü bekleyecek' ifadesi çıkarılmış 'uşağa' kelimesi 'yardımcısı' ile değiştirilerek sözcüksel sadeleştirme yapılmış ve 'Sadık Efendiye' ismi eklenmiş '...şöyle tembihte bulunmuş.' ifadesi aynı korunmuştur.
(12) -Gelecek yaz mevsiminde yeni yapacağımız ev için biz yokken gerekli malzemeleri hazırla.	(12, 13) Önümüzdeki mevsim hizmetliler için buraya bir ilâve bina yapacağız. Biz yokken bir hızarıcı bulup...	Açıklama Sadeleştirme	Bu cümlede <i>birleştirme, ekleme, yerine koyma</i> işlemleri yapılmıştır. Özgün hikâyenin 12. cümlesi uyarlanmış hikâyenin 5. cümlesinde uyarlanmıştır. Burada 12. cümle ile 13. Cümledeki 'Biz yokken hızarıcı bulup...' ifadesi ile birleştirilmiş ancak 12. cümleden sadece bilgi almak için yararlanılmış uyarlama yapılmamıştır. Bu bağlamda, 'Gelecek yaz mevsiminde yeni yapacağımız ev için...' ifadesi eklenmiş 'biz yokken bir hızarıcı bulup...' yerine '...biz yokken gerekli malzemeleri hazırla.' ifadesi getirilmiştir. Bu cümle, bir sonraki cümleyle bağ kurmak için eklenmiştir.
(13) Bahçedeki çam ağaçlarının bazı dallarını kestir, tahta yaptır.	(13) Biz yokken bir hızarıcı bulup bahçedeki ağaçların arasındaki çamları biçtir, tahta ve kalas yaparak sundurmanın altına istifle.	Açıklama Sadeleştirme	Bu cümlede <i>çıkarma, yerine koyma, ekleme, sözcüksel sadeleştirme</i> işlemleri yapılmıştır. Özgün cümledeki 'Biz yokken hızarıcı bulup...' ifadesi uyarlanmış hikâye 12. cümlede uyarlandığı için burada çıkarılmıştır. Bu bağlamda, 'bahçedeki ağaçların arasındaki çamları...' yerine 'bahçedeki çam ağaçlarının...' ifadesi getirilmiş 'bazı dallarını' eklenmiş 'biçtir' kelimesi 'kestir' ile değiştirilerek sözcüksel sadeleştirme yapılmış '...kalas yaparak sundurmanın altına istifle.' hedef düzeyin (B1) bilişsel yükünü artıracığı için çıkarılmış 'tahta yaptır' şeklinde basitleştirilmiştir.
(14) -Tamam efendim.	-	Açıklama	Bu cümlede <i>ekleme</i> işlemi yapılmıştır. Uyarlanmış hikâyedeki olay örgüsünü devam ettirmek için bu cümle oluşturulmuştur.

(15) Sadık Efendi, Tevfik Bey'in dediklerini hemen yapmış.	(14) Saf uşak, denileni yapmakta gecikmemiş.	Açıklama Sadeleştirme	Bu cümlede <i>yerine koyma, ekleme</i> işlemleri yapılmıştır. Özgün cümledeki ' <i>Saf uşak</i> ' yerine ' <i>Sadık Efendi</i> ' konmuş ' <i>...denileni yapmakta gecikmemiş</i> ' yerine ' <i>...dediklerini hemen yapmış</i> ' ifadesi getirilmiş özgün cümledeki soyut anlamı somutlaştırmak için ' <i>Tevfik Bey</i> ' ifadesi eklenmiştir.
(16) Ancak bahçenin güzellik sembolü olan çam ağaçlarının bazı dallarını kesmek yerine hepsini oduncuya kestirmiş.	(15) Ne var ki istiflenmiş çam tomruklarını biçtireceğine, bahçenin güzellik sembolü çam ağaçlarını kestirmiş.	Açıklama Sadeleştirme	Bu cümlede <i>yerine koyma, koruma, ekleme, yer değiştirme</i> işlemleri yapılmıştır. Özgün cümledeki ' <i>Ne var ki</i> ' yerine ' <i>ancak</i> ' bağlacı konmuş ' <i>bahçenin güzellik sembolü çam ağaçlarını kestirmiş</i> ' korunmuş ' <i>olan</i> ' kelimesi eklenmiş ' <i>bahçenin güzellik sembolü olan çam ağaçlarının...</i> ' şeklinde yazılmış ' <i>istiflenmiş çam tomruklarını biçtireceğine...</i> ' yerine ' <i>...bazı dallarını kesmek yerine...</i> ' getirilmiş ' <i>oduncuya</i> ' ifadesi eklenmiş. Özgün cümledeki ikinci kısımdaki ' <i>bahçenin güzellik sembolü çam ağaçlarını...</i> ' ifadesi uyarlanmış cümledeki ilk kısmına yerleştirilmiştir.
(17) Kesilen çamlar tek tek yıkılırken oduncuya, "Bizim efendinin cimriliği tuttu. Bu çamları tahta yapınca yazın gölgeyi nerede bulacak?!"	(16) İri çamlar diğer ağaçların üzerine devrilirken de hızarıcıya, "Bizim efendinin cimriliği tuttu. Bu çamları tahta edince yazın gölgeyi nerede bulacak?!" diye dert yanarmış.	Açıklama Sadeleştirme Kolaylaştırma	Bu cümlede <i>yerine koyma, çıkarma, ekleme, koruma, sözcüksel sadeleştirme</i> işlemleri yapılmıştır. Özgün cümledeki ' <i>İri çamlar...devrilirken de hızarıcıya...</i> ' yerine ' <i>Kesilen çamlar... yıkılırken oduncuya...</i> ' getirilmiş ' <i>...diğer ağaçların üzerine...</i> ' çıkarılmış ' <i>tek tek</i> ' ifadesi eklenmiş ' <i>Bizim efendinin cimriliği tuttu. Bu çamları...yazın gölgeyi nerede bulacak?!.</i> ' ifadesi aynı korunmuş ' <i>tahta edince</i> ' yerine ' <i>tahta yapınca</i> ' şeklinde değiştirilerek sözcüksel sadeleştirme yapılmış ' <i>...diye dert yanarmış.</i> ' ifadesi çıkarılmıştır. ' <i>Cimriliği tuttu</i> ' sözü hedef düzeye (B1) için bilişsel yükü artırdığından metne eklenen bilgi kutusunda açıklanmıştır.
(18) Çamların kesildiğini görenler, Tevfik	(17) Haberi efendiye yetiştirenler,	Açıklama Sadeleştirme	Bu cümlede <i>bölme, ekleme, yerine koyma</i> işlemleri yapılmıştır. Özgün hikâyedeki 17. cümledeki ' <i>Haberi efendiye yetiştirenler</i> ' kısmı burada

Bey'e hemen haber vermişler,			diğer kısmı uyarlanmış hikâye 19. cümlede uyarlanmış cümle bölünmüştür. Özgün cümledeki ifade soyut bir anlam verdiği için uyarlanmış cümledeki anlatım somutlaştırılmıştır. Bu bağlamda, uyarlanmış cümleye ' <i>Çamların kesildiğini görenler, Tevfik Bey'e...</i> ' ifadesi eklenmiş ' <i>Haberi efendiye yetiştirenler</i> ' yerine ' <i>...hemen haber vermişler</i> ' ifadesi getirilmiştir.
(19) -Sadık Efendi çamları deviriyor, bahçe elden gidiyor, demişler. "Elden gitmek: Bir şeyi kaybetmek."	(17 devamı) Uşak çamları deviriyor, bahçe elden gidiyor, demişler.	Sadeleştirme Kolaylaştırma	Bu cümlede <i>yerine koyma, koruma</i> işlemleri yapılmıştır. Özgün cümledeki ' <i>Uşak</i> ' yerine ' <i>Sadık Efendi</i> ' getirilmiş ' <i>...çamları deviriyor, bahçe elden gidiyor, demişler</i> ' ifadesi aynı korunmuştur. ' <i>Elden gidiyor</i> ' sözünün anlamı uyarlanmış hikâyeye bilgi olarak verilmiştir.
(20) Bu olaydan sonra, söylenen bir şeyin yanlış anlaşılabilir, kötü bir olaya neden olması durumunda, "çam devirmek" deyimini kullanılmaya başlanmıştır.	(18) Bizim "çam devirmek" deyimini de buradan dilimize yadigar kalmış.	Açıklama	Bu cümlede <i>ekleme</i> işlemi yapılmıştır. Özgün cümle referans alınarak deyim anlamını içeren yeni bir cümle eklenmiştir.

Tablo 1'de Sunulan 'Çam Devirmek' deyiminin köken anlatısının B1 seviyesine uyarlanması sürecinde elde edilen veriler; Faigley ve Witte (1981) tarafından geliştirilen metin değiştirme taksonomisi (birleştirme, bölme, çıkarma, ekleme, yerine koyma, yer değiştirme), metin uyarlama ölçütleri; (açıklama, sadeleştirme (sözcüksel sadeleştirme, koruma), kolaylaştırma) çerçevesinde analiz edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, metnin hedef kitleye uygun hale getirilmesi için sadece metin düzeyinde değil aynı zamanda sözcüksel ve yapısal düzeyde çok boyutlu işlemler yapıldığı saptanmıştır. Bu süreçte olay örgüsünün ve metin tutarlılığının korunması için, bazı cümlelerin konumunda yer değiştirme (permutation) yoluna gidilmiştir. Metni sadeleştirme amacıyla başvuru çıkarma işlemleri; tam bir cümlenin metinden eksiltilmesi veya sözcük düzeyindeki çıkarmalar şeklinde farklı şekillerde gerçekleştirilmiştir. Örneğin; özgün metinde bulunan 'Çam devirmek ile pot kırmak hemen hemen aynı anlama gelecek iki deyimimizdir. Kaş yaparken göz çıkarmak da bunlara yakın bir anlamdadır.' cümleleri çıkarma (deletions) işlemi ile çıkarılmıştır.

Krashen'in (1985) 'Anlaşılabilir Girdi' kuramına göre, öğrenciye anlamlandırabileceği dilsel girdiler (i+1) sağlanmalıdır. Bu bağlamda, 'Pot kırmak' ve 'Kaş yaparken göz çıkarmak' deyimlerinin aynı anda sunulması hedef kitle için anlamsal yoğunluğu ve bilişsel yükü zorlaştırdığından bu cümleler metinden çıkarılmıştır. Hedef kitle olan B1 seviye için akıcı okumayı artırmak ve soyut anlatımı somutlaştırmak amacıyla; özgün metindeki 17. cümleye bölme; devrik veya uyarlanmış metindeki olay örgüsü gereği bazı cümle yapılarında yer değiştirme (permutation) işlemi uygulanmıştır. Özgün metindeki, 'Ne var ki istiflenmiş çam tomruklarını biçtireceğine, bahçenin güzellik sembolü çam ağaçlarını kestirmiş.' cümlesindeki 'bahçenin güzellik sembolü çam ağaçlarını kestirmiş.' ifadesi uyarlanmış cümlenin ilk kısmına yerleştirilmiştir. Metnin 'anlaşılabilir girdi' niteliğini artırmak ve arkaik sözcükler B1 seviyesine uygun aynı anlama gelebilecek veya eş anlamlı sözcükler ile değiştirilerek sözcüksel sadeleştirme işlemi yapılmıştır. Bununla birlikte bazı sözcük veya ifadeler aynı anlama gelmeyen yeni ifadeler ile değiştirilmiştir. Bu durumda yerine koyma işlemi uygulanmış özgün cümledeki ifadelerin değişmesi anlamında değişmesine neden olmuştur. 'İstiflenmiş çam tomruklarını biçtireceğine...' yerine '...bazı dallarını kesmek yerine...' şeklinde yerine koyma (substitution) işlemi yapılmıştır. Bu uyarlama sürecinde, hedef kitlenin kelime hazinesini zorlamadan metne odaklanması amaçlanmıştır. Sadeleştirme işlemlerinin yanında metinde oluşan anlamsal boşlukları gidermek ve bağlamı güçlendirmek için açıklama ölçütü doğrultusunda ekleme işlemleri yapılmıştır. Bu ekleme işlemleri tam bir cümlenin metne eklenmesi veya sözcük düzeyinde ekleme şeklinde gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda metindeki aynı mantıkta bulunan cümleler anlamsal bağları güçlendirmek amacıyla birleştirme işlemine başvurulmuştur. Yapılan bu işlemlere ek olarak, metnin ruhunu yansıtan ancak hedef kitle için bilişsel yük oluşturan kavramlar için metne açıklamalar eklenmiş bu bağlamda kolaylaştırma ölçütü uygulanmıştır. Bununla birlikte hedef kitle için uygun olan kelime ve ifadeler koruma (conservation) işlemiyle özgün şekilde bırakılmıştır.

Tablo 1.1. "Çam Devirmek" Hikayesinin B1 Seviyesine Uyarlanması Sürecinde Kullanılan Ölçütlerin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Ölçütler	Sıklık (f)	Yüzde (%)
Açıklama	17	%44,74
Kolaylaştırma	3	%7,89
Sadeleştirme	18	%47,37
	38	%100

Tablo 1.1'de Çam Devirmek hikayesinin B1 seviyesine uyarlanma sürecinde uygulanan ölçütlerin sıklıkları ve yüzdelik dağılımları gösterilmiştir. Tablo 1.1'e göre 38 tane uyarlama ölçütü uygulanmıştır. Bu bağlamda; en sık kullanılan ölçüt 18 cümlede yer alan

sadeleştirme (%47,37) olmuş onu 17 cümlede uygulanan açıklama (%44,74) takip etmiştir. Kolaylaştırma ölçütü (%7,89) 3 cümlede uygulanmıştır. Uygulanan ölçütler, açıklama/ sadeleştirme, açıklama/ sadeleştirme/ kolaylaştırma ve sadeleştirme/ kolaylaştırma kombinasyonları şeklinde uygulanmıştır.

Tablo 2. B1 Seviyesine Uyarlanan “Çam Devirmek” Hikayesinin Sözcük Sıklık Dağılımı

Sözcükler	Sıklık (f)	Yüzde (%)
Anlaşılmış, beyefendi, bir zamanlar, bit-, bul-, burada, ceviz, cimrilik, çeşit, çeşit çeşit, çiçek, davranış, deyim, durum, elden git-, Erenköy, geçici, geniş, gerekli, git-, gör-, gül-, gün, gürgen, haber ver-, hanımeli, hazır, hepsi, her, herkes, huy, iç-, ifade, inat, İstanbul, kahve, kal-, konuş-, kötü, malzeme, meşe, nasıl, nazik, neden ol-, nerede, odun, ortaya çık-, örnek, renk renk, sahip çık-, saygı, sembol, seslen-, sonra, söyle-, şey, şöyle, şu, tabii, tamam, taşın-, tek tek, tembih et-, ulu, varlıklı, var, ya da, yanı, yanlış, yaş-, yazlık, yeni, yerine, yık-, yok	1	%0,44
Ahşap, aile, ait, ancak, başla-, bazı, Beyazıt, biz, çam devir-, dal, dönem, efendi, gelecek, gibi, gölge, güzellik, hemen, iste-, konak, oduncu, söz, tahta,	2	%0,88
Bu, efendim, ev, kış, o,	3	%1,32
Bahçe, de-, için, kullan-, mevsim, ve, yardımcı,	4	%1,76
Ağaç, kes-, ol-, Sadık Efendi, tut-, yaz,	5	%2,20
Köşk, yap-,	6	%2,64
Bir,	7	%3,08
Çam, Tevfik Bey,	8	%3,52
	227	%100

Tablo 2’de B1 seviyesine uyarlanan “Çam Devirmek” hikayesindeki sözcüklerin sıklık dağılımları gösterilmiştir. 227 tane sözcük analiz edilmiştir. Bu çerçevede ‘çam, köşk, yaz, bahçe’ sık tekrar eden sözcüklerdir. Uyarlanmış metin 227 sözcük 20 cümle, özgün metin 225 sözcük 18 cümleden oluşmaktadır. Uyarlanmış metinde benzersiz sözcük sayısı 166, özgün metinde 192’dir. Özgün metinde yer alan uyarlanmış metinde aynı şekilde korunan sözcük sayısı 67, sözcük sayısı 158’dir. Sözcükler analiz edilirken birleşik fiiller (haber ver-, neden ol- vb.), özel isimlere getirilen unvanlar (Tevfik Bey, Sadık Efendi), ikilemeler, deyimler tek bir sözcük olarak değerlendirilmiştir.

7. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmada elde edilen bulgulara göre, “Çam Devirmek” deyiminin köken anlatısının B1 seviyesine uygun biçimde uyarlanmasının etkinlik temelli metin dil öğretimi kapsamında işlevsel nitelikte bir okuma materyalinin oluşturulduğunu göstermektedir. Uyarlama sürecinde Faigley ve Witte (1981) tarafından geliştirilen metin değiştirim taksonomisi (birleştirme, bölme, çıkarma, ekleme, yerine koyma, yer değiştirme) ve metin uyarlama ölçütleri (sadeleştirme (koruma, sözcüksel sadeleştirme), açıklama, kolaylaştırma) uygulanmış; Krashen'in (1982) 'Anlaşılır Girdi' kuramı göz önünde bulundurularak metnin dilsel yapısı basitleştirilmiştir. Yapılan uyarlama sürecinde, birleştirme ve ekleme işlemleri açıklama ölçütü kapsamında, bölme, çıkarma, yerine koyma, yer değiştirme, sözcüksel sadeleştirme ve koruma işlemleri sadeleştirme ölçütü kapsamında incelenmiştir. Bu işlemler, metnin B1 seviye öğrencileri için okunabilir ve anlaşılabilir olması açısından yapılmıştır. Uyarlama sürecinde; birleştirme 3, bölme 1, çıkarma 10, ekleme 17, yerine koyma 14, yer değiştirme 1, koruma 7, sözcüksel sadeleştirme 7 defa kullanılmıştır. Bu bağlamda; 17 açıklama, 18 sadeleştirme, 3 kolaylaştırma ölçütü uygulanmıştır. Uyarlama sürecinde en sık kullanılan ölçüt %47,37 oranıyla sadeleştirme ölçütü olmuştur.

Deyim anlatıları, kültürel ve tarihsel bağlamı içinde taşıdığından dolayı B1 seviye öğrencileri için karmaşık dilsel yapılar içermektedir. Bu nedenle, uyarlama sürecinde metni basitleştirmek adına sadeleştirme ölçütüne sık başvurulmuştur. Örneğin, özgün metinde yer alan "eşraf", "sayfiye" gibi günümüzde artık kullanılmayan sözcüklerin yerine "varlıklı", "yaz mevsimi" gibi güncel ve sık kullanılan sözcüklerin tercih edilerek metnin basitleştirilerek, erişilebilirliğin artırılması amaçlanmıştır. Açıklama ölçütü ise, kültürel ve bağlamsal bilgilerin öğrenciler için anlaşılır hale getirilmesi gereksiniminden kaynaklı olarak uygulanmıştır. Özellikle betimleme tekniği kullanılarak yapılan açıklamalar, özgün metinde soyut olarak sunulan karakterler ve olayların somutlaştırılmasını sağlamış, böylece öğrencilerin metinle daha güçlü bir bağ kurması hedeflenmiştir. Kolaylaştırma ölçütü ile de metinden çıkarılması anlam bütünlüğüne etki edecek sözcüklerin metin içinde açıklaması yapılmıştır.

Bu çalışmada hazırlanan Bloom Taksonomisine dayalı metin altı etkinlikler, öğrencilerin farklı bilişsel düzeylerde düşünme becerilerini kullanmalarına olanak sağlamaktadır. Hatırlama, anlama, uygulama, analiz, değerlendirme, yaratma basamaklarının her birini barındıran etkinlik soruları, öğrenmeyi, öğrenci merkezli aktif bir alan haline getirmektedir. Bu durum, özellikle B1 seviyesinde öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirmesi açısından önemlidir.

Türkçede sayısız deyim bulunmaktadır. Bu deyimlerin köken anlatılarının ders materyali olarak kullanımı, deyim öğretimini etkili ve kalıcı hale getirebilir. Bu bağlamda, çalışmada kullanılan metin değiştirim taksonomisi ve uyarlama ölçütlerinden yararlanılarak otantik metinlerin, farklı seviyelerde uyarlanmasının artırılması ve sınıf içi uygulamalarla desteklenmesi önerilmektedir. Bununla birlikte,

Çalışmadan elde edilen sonuçlarla, dijital platformlarda interaktif etkinliklerle desteklenen bir materyal sunulabilir.

Bu alışma metin uyarlama ve sadeleştirme üzerine yapılan çalışmalar ile değerlendirildiğinde, yabancı dil olarak Türkçe ğretiminde, materyal geliştirme açısından önemli bir yere sahip olduğunu ortaya koyan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada, özgün metindeki anlatılmak istenen durum korunmuş ancak yapılan işlemler sonucunda yeniden yapılandırılmış bir metin ortaya konmuştur. Ay ve Gülmez'in (2021) Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" hikayesini B1 seviyeye sadeleştirme çalışmasında ise yapılan sadeleştirme işlemi sonucunda özgün metindeki anlamsal bütünlüğün büyük bir kısmı korunmuştur. Mevcut alışma ile söz konusu çalışma bu bakımdan birbirinden ayrılmaktadır.

Bu çalışmada uygulanan metin uyarlama ltleri ile yabancı dil olarak Türkçe ğretiminde B1 seviyeye masal uyarlamasını ele alan Kaplan ve Doğru'nun (2022) alışmasında masal metninin, uyarlanması sürecinde sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırma ölçütlerinin birlikte kullanılması ve düzey üstü sözcük ve sözcük gruplarının metinden tamamen çıkarılması yerine açıklamalar eklenerek genişletilmesi, mevcut çalışmada uygulanan açımlama ölçütü ve dilsel girdinin önceliği yaklaşımıyla benzerlik göstermektedir. Aynı zamanda söz konusu çalışmanın sadeleştirme sürecinde sezgisel yaklaşım ve yapısal yaklaşımın birlikte kullanılması mevcut çalışmayla örtüşmektedir. Bu bağlamda, metin uyarlama sürecinin belirli ölçütler doğrultusunda gerçekleştirilmesini belirten zmen'in (2021) alışması da mevcut çalışmayı desteklemektedir.

DeneySEL uygulama içermemesi açısından belirli sınırlılıkları bulunan bu çalışma, deyimlerin ortaya çıkış anlatılarının etkinlik temelli metin dil ğretimi kapsamında B1 seviyesine uyarlanmasına yönelik örnek bir materyal sunmaktadır.

Kaynakça

- Avrupa Konseyi. (2009). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: Öğrenim, öğretim ve değerlendirme* (MEB, Çev.). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Ay, S., & Gülmez, M. (2021). Yabancılara Türkçe öğretimi için Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" adlı hikâyesinin B1 seviyesine sadeleştirilmesi. *Journal of Education and New Approaches*, 4(1), 68–82.
- Aydın, M. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarındaki kelime sıklığı ve seviyelere göre sözcük hazinesi çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Faigley, L., & Witte, S. (1981). Analyzing revision. *College composition and communication*, 32(4), 400–414. <https://doi.org/10.2307/356602>
- Güneş, F. (2013). Türkçede metin öğretimi yerine metinle öğrenme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 603–637.
- Kaplan, H., & Doğru, M. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir masal uyarlama örneği: Ağlayan narla gülen ayva masalı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 30–46.
- Krashen, S. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Pergamon Press.
- Özmen, C. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirim teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Sapir, E. (1921). *Language: An introduction to the study of speech*. Harcourt, Brace and Company.